

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ У ГРОМАДАХ: РОЗШИРЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ І ФОРМУВАННЯ СОЦІОМОБІЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Ірина Савельчук

<https://orcid.org/0000-0001-6813-4548>

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка (Київ, Україна)

Автор для листування: Ірина Савельчук iraut@ukr.net

https://doi.org/10.35387/ucj.1(13).2026.0004	ДОСЛІДНИЦЬКА СТАТТЯ Оригінальна мовна версія: UA Ліцензія: CC BY 4.0 © 2026 Автор(и)	ІСТОРІЯ: Отримано: 29.04.2026 Прийнято: 26.06.2026 Опубліковано: 30.06.2026
---	---	--

АНОТАЦІЯ. Актуальність дослідження зумовлена цифровою трансформацією системи соціальних послуг та необхідністю оновлення професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні цифровізації професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до надання соціальних послуг у громадах та визначенні напрямів її реалізації, що сприяють розширенню освітніх, професійних і соціальних можливостей як основи формування соціомобільного потенціалу. Методологія дослідження ґрунтується на застосуванні аналізу, синтезу, узагальнення, порівняльно-аналітичного, описового та інтерпретаційного методів, а також тематичного аналізу змісту відібраних наукових і нормативно-аналітичних джерел. Обґрунтовано цифровізацію як системний процес трансформації професійної підготовки, що створює умови для розширення можливостей майбутніх соціальних працівників. Визначено основні напрями її реалізації, зокрема наскрізну інтеграцію цифрової компетентності через обов'язкові та вибіркові освітні компоненти, практичну підготовку, самостійну й індивідуальну діяльність, неформальну освіту та проектну діяльність. Соціомобільний потенціал визначено як інтегральний результат професійної підготовки, що відображає розширення освітніх, професійних і соціальних можливостей майбутнього фахівця та його готовність використовувати їх для професійної адаптації, неперервного професійного розвитку й соціальної самореалізації. Зроблено висновок, що цифровізація професійної підготовки сприяє формуванню соціомобільного потенціалу майбутніх соціальних працівників, створюючи передумови для їхньої подальшої соціальної мобільності. Перспективи подальших досліджень пов'язано з визначенням організаційно-педагогічних умов формування соціомобільного потенціалу та емпіричною перевіркою їх дієвості.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

Цифровізація; професійна підготовка; соціальні послуги; майбутні соціальні працівники; цифрова компетентність; соціальна мобільність; соціомобільний потенціал.

Як цитувати:

Савельчук, І. (2026). ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ У ГРОМАДАХ: РОЗШИРЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ І ФОРМУВАННЯ СОЦІОМОБІЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ. *Вісник Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»*, 1(13), 61-79.
[https://doi.org/10.35387/ucj.1\(13\).2026.0004](https://doi.org/10.35387/ucj.1(13).2026.0004)

DIGITALIZATION OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SOCIAL WORKERS FOR SOCIAL SERVICE PROVISION IN COMMUNITIES: EXPANDING OPPORTUNITIES AND DEVELOPING SOCIAL MOBILITY POTENTIAL

Iryna Savelchuk

<https://orcid.org/0000-0001-6813-4548>

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University (Kyiv, Ukraine)

Corresponding author: Iryna Savelchuk iraut@ukr.net

https://doi.org/10.35387/ucj.1(13).2026.0004	RESEARCH ARTICLE	HISTORY:
	Original-language version: UA	Received: 29.04.2026
	Licensed under the: CC BY 4.0	Accepted: 26.06.2026
	Copyright © Author(s) 2026	Published: 30.06.2026

ABSTRACT. The relevance of the study is determined by the digital transformation of the social services system and the need to update the professional training of future social workers. The aim is to theoretically substantiate the digitalization of professional training of future social workers for social service provision in communities and identify directions for its implementation that expand educational, professional, and social opportunities as a basis for developing social mobility potential. The methodology combines analysis, synthesis, generalization, comparative-analytical, descriptive, and interpretative methods, as well as thematic analysis of selected scientific and normative-analytical sources. Digitalization is substantiated as a systemic process of transforming professional training that creates conditions for expanding the opportunities of future social workers. Its main directions include the cross-cutting integration of digital competence through compulsory and elective educational components, practical training, independent and individualized learning, non-formal education, and project-based activities. Social mobility potential is defined as an integral outcome of professional training that reflects the expansion of educational, professional, and social opportunities and readiness to use them for professional adaptation, continuous professional development, and social self-realization. It is concluded that the digitalization of professional training contributes to developing future social workers' social mobility potential and creates prerequisites for their subsequent social mobility. Further research should identify the organizational and pedagogical conditions for developing social mobility potential and empirically verify their effectiveness in practice.

KEYWORDS

Digitalization; professional training; social services; future social workers; digital competence; social mobility; social mobility potential.

How to cite:

Savelchuk, I. (2026). DIGITALIZATION OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SOCIAL WORKERS FOR SOCIAL SERVICE PROVISION IN COMMUNITIES: EXPANDING OPPORTUNITIES AND DEVELOPING SOCIAL MOBILITY POTENTIAL. *UNESCO Chair Journal "Lifelong Professional Education in the XXI Century"*, 1(13), 61-79.
[https://doi.org/10.35387/ucj.1\(13\).2026.0004](https://doi.org/10.35387/ucj.1(13).2026.0004)

ВСТУП

Реформування системи соціальних послуг в Україні актуалізує необхідність переосмислення професійної підготовки фахівців відповідно до нових суспільних викликів, цифрової трансформації соціальної сфери та розвитку неперервної освіти. Зростання ролі цифрових технологій у професійній діяльності соціального працівника, упровадження інноваційних моделей надання соціальних послуг у громадах і розширення цифрової взаємодії між суб'єктами соціальної роботи зумовлюють потребу у підготовці фахівців, які здатні навчатися впродовж життя та ефективно використовувати цифрові технології у практиці соціальної роботи. Сучасні дослідження у сфері соціальної роботи підтверджують необхідність інтеграції цифрової компетентності у професійну підготовку як важливої передумови готовності майбутніх фахівців до діяльності в цифровізованому професійному середовищі (Taylor-Beswick, 2023; Fjeldheim et al., 2025).

Наявна система підготовки соціальних працівників в Україні потребує врахування тенденцій цифровізації надання соціальних послуг, що характеризується упровадженням електронних сервісів, цифрових платформ, автоматизованих систем обліку, дистанційних форм консультування та міжвідомчої взаємодії. Це зумовлює необхідність оновлення змісту професійної підготовки фахівців, який має бути зорієнтованим на формування професійних і цифрових компетентностей для ефективної діяльності у цифровому середовищі, адаптації до змін та використання цифрових ресурсів для підвищення доступності й якості соціальних послуг. Відповідно цифровізація професійної підготовки має бути пов'язана не лише з технологічним оновленням освітнього процесу, а й із підготовкою майбутніх соціальних працівників до нових способів професійної взаємодії та надання соціальних послуг (Heinsch et al., 2025; Столярик & Семигіна, 2024).

Водночас цифровізація соціальної сфери змінює не тільки інструменти професійної діяльності, а й умови професійного розвитку та самореалізації майбутніх фахівців. Сучасний

соціальний працівник має бути готовим працювати в умовах цифрової взаємодії з отримувачами соціальних послуг, використовувати інформаційно-комунікаційні технології для оцінювання потреб, кейс-менеджменту, міжвідомчої координації та моніторингу результативності соціальної підтримки. За таких умов цифровізація професійної підготовки може створювати передумови для подальшої соціальної мобільності майбутніх фахівців, оскільки сприяє розширенню їхніх освітніх, професійних і соціальних можливостей та підвищує готовність до професійної адаптації, неперервного розвитку й соціальної самореалізації. Отже, сучасний етап розвитку професійної освіти актуалізує потребу у створенні такого цифрового освітнього середовища, яке забезпечувало б не тільки формування цифрових компетентностей, а й розширення освітніх, професійних і соціальних можливостей майбутніх соціальних працівників як передумови розвитку їх соціальної мобільності. Це актуалізує проблему визначення напрямів, через які цифровізація професійної підготовки може трансформувати сформовані цифрові компетентності у реальні можливості професійного розвитку та соціальної реалізації майбутніх фахівців.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні цифровізації професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до надання соціальних послуг у громадах та визначенні напрямів її реалізації, що сприяють розширенню освітніх, професійних і соціальних можливостей здобувачів як основи формування їхнього соціомобільного потенціалу.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: (1) проаналізувати сучасні підходи до цифровізації професійної підготовки соціальних працівників і визначити її значення для підготовки до надання соціальних послуг у громадах; (2) уточнити співвідношення понять «соціальна мобільність», «професійна мобільність» і «соціомобільний потенціал» та обґрун-

тувати авторське трактування соціомобільного потенціалу майбутнього соціального працівника; (3) визначити напрями цифровізації професійної підготовки, що сприяють розширенню освітніх, професійних і соціальних можливостей майбутніх соціальних працівників та формуванню їхнього соціомобільного потенціалу.

МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження має теоретико-концептуальний характер і ґрунтується на інтегративному аналізі сучасних українських і зарубіжних наукових публікацій та нормативно-аналітичних матеріалів, присвячених цифровізації професійної освіти, цифровій компетентності, підготовці соціальних працівників, соціальній і професійній мобільності та розширенню можливостей особистості. Основну увагу приділено працям останніх років, водночас до аналізу включено фундаментальні джерела, необхідні для концептуального обґрунтування підходу до розширення можливостей.

Відбір джерел здійснювався за їх тематичною відповідністю проблемі дослідження, науковою релевантністю та можливістю використання для обґрунтування взаємозв'язку між цифровізацією професійної підготовки, розширенням освітніх, професійних і соціальних можливостей та соціальною мобільністю.

Аналітичне опрацювання матеріалів здійснювалося за трьома взаємопов'язаними напрямками: цифровізація професійної підготовки; інтеграція цифрової компетентності у підготовку майбутніх соціальних працівників; розширення освітніх, професійних і соціальних можливостей як основа формування соціомобільного потенціалу.

Узагальнення результатів аналізу стало підставою для формулювання авторського трактування соціомобільного потенціалу та визначення напрямів цифровізації професійної підготовки майбутніх соціальних працівників, що сприяють розширенню їх освітніх, професійних і соціальних можливостей.

У дослідженні застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних теоретичних методів, спрямованих на обґрунтування цифровізації підготовки до надання соціальних послуг у громадах як чинника розвитку соціальної мобільності фахівців та визначення напрямів її реалізації у професійній підготовці, що сприяють розширенню освітніх, професійних і соціальних можливостей майбутніх соціальних працівників та формуванню їхнього соціомобільного потенціалу.

Аналіз, синтез і узагальнення використано для опрацювання наукових підходів до трактування основних понять, виявлення та теоретичного обґрунтування концептуальних взаємозв'язків між ними.

Порівняльно-аналітичний метод застосовано для зіставлення сучасних українських і зарубіжних підходів до цифрової трансформації професійної освіти, розвитку цифрових компетентностей і підготовки фахівців соціальної роботи до надання соціальних послуг із використанням цифрових технологій та ресурсів.

Тематичний аналіз змісту відібраних наукових і нормативно-аналітичних джерел використано для виокремлення положень, що стосуються цифрової трансформації освіти, розвитку цифрових компетентностей, розширення можливостей здобувачів освіти та професійного розвитку фахівців.

Описовий та інтерпретаційний методи дали змогу систематизувати сучасні тенденції цифровізації професійної підготовки, інтерпретувати цифровізацію як соціокультурний процес її трансформації та розкрити взаємозв'язок між розширенням освітніх, професійних і соціальних можливостей майбутніх фахівців, формуванням їх соціомобільного потенціалу та подальшим розвитком соціальної мобільності.

Систематизацію та узагальнення застосовано для визначення напрямів цифровізації професійної підготовки майбутніх соціальних працівників, виокремлення освітніх, професійних і соціальних можливостей, що розширюються в умовах цифровізації, формулювання

авторського трактування соціомобільного потенціалу та узагальнення результатів дослідження.

ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА

Сучасні європейські підходи до удосконалення професійної освіти розглядають цифровізацію не тільки як упровадження інформаційно-комунікаційних технологій, а як складову трансформації освітнього середовища, способів професійної взаємодії та розвитку цифрової компетентності учасників освітнього процесу.

Європейська рамка цифрових компетентностей педагогічних працівників DigCompEdu структурує професійну цифрову компетентність педагога за шістьма сферами, які охоплюють професійну взаємодію, використання цифрових освітніх ресурсів, організацію навчання, оцінювання, розширення можливостей здобувачів освіти та формування їх цифрової компетентності (Redecker, 2017).

Особливе значення для нашого дослідження має закладений у DigCompEdu принцип розширення можливостей здобувачів освіти, який пов'язує використання цифрових технологій із доступністю, інклюзивністю, персоналізацією та активним залученням до навчання. Оскільки DigCompEdu адресована педагогічним працівникам, у цьому дослідженні її положення використовуються не як рамка цифрової компетентності соціального працівника, а як концептуальний орієнтир для проектування цифрового освітнього середовища, насамперед у частині розширення можливостей здобувачів освіти.

Аналіз європейських рамок цифрових компетентностей дає підстави говорити не про відмову від компетентнісного підходу, а про розширення його функціонального змісту через посилення уваги до здатності особистості використовувати сформовані компетентності для навчання, професійної діяльності, взаємодії та участі у суспільному житті. Європейська рамка цифрових компетентностей громадян DigComp 2.2 систематизує знання, уміння та ставлення, необхідні для впевненого, критичного й відповідального використання цифрових технологій

у навчанні, професійній діяльності та суспільному житті (Vuorikari et al., 2022).

Цифрова трансформація сучасної професійної освіти змінює не тільки технологічне забезпечення освітнього процесу, а й концептуальні підходи до підготовки майбутніх фахівців. Якщо на початкових етапах цифровізацію переважно пов'язували із впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій у навчання, то сучасні дослідження розглядають її як комплексний процес модернізації змісту освіти, освітнього середовища, професійної взаємодії та моделей формування компетентностей (Гуралюк, 2021; Демянчук & Боднарук, 2022).

Цифровізація підготовки проявляється у розширенні доступу до знань і цифрових освітніх ресурсів, розвитку інноваційних форм навчання, індивідуалізації освітніх траєкторій, підтримці неперервного професійного розвитку, посиленні взаємодії між учасниками освітнього процесу та використанні аналітичних інструментів для управління якістю освіти (Крулевський, 2024; Савіцька, 2022). Такі зміни розкривають функціональні можливості професійної підготовки та дозволяють розглядати цифровізацію як ресурс розширення освітніх, професійних і соціальних можливостей майбутніх фахівців, подальша реалізація яких може створювати передумови для їх соціальної мобільності.

Водночас аналіз сучасних досліджень засвідчує, що більшість наукових праць зосереджені переважно на питаннях цифровізації освітнього процесу, розвитку цифрових компетентностей або впровадження цифрових технологій у навчання (Савіцька, 2022; Демянчук & Боднарук, 2022). Значно менше уваги приділено тому, через які напрями й форми цифровізація професійної підготовки сприяє формуванню готовності майбутніх фахівців до надання соціальних послуг у громадах та забезпечує розширення їх освітніх, професійних і соціальних можливостей у процесі навчання.

Особливої актуальності ці процеси набувають у системі підготовки фахівців із соціальної роботи. Цифровізація практики соціальної роботи актуалізує потребу в підготовці фахівців до використання цифрових засобів професійної

комунікації, дистанційної взаємодії, роботи з інформацією та виконання професійних завдань у цифровому середовищі (Taylor-Beswick, 2023; Fjeldheim et al., 2025; Heinsch et al., 2025).

Особливості здійснення професійної підготовки соціальних працівників надають змогу впроваджувати цифрові освітні ресурси як важливий засіб організації самостійної роботи, удосконалення інноваційного потенціалу та професійного саморозвитку (Савельчук & Бирик, 2022; Savelchuk et al., 2022; Taylor-Beswick, 2023; Fjeldheim et al., 2025). Саме тому цифровізація професійної підготовки майбутніх соціальних працівників дедалі більше пов'язується із формуванням готовності до роботи у цифровому середовищі, використання цифрових інструментів у кейс-менеджменті, дистанційному консультуванні, міжвідомчій взаємодії та забезпеченні якості соціальних послуг (Heinsch et al., 2025; Столярик & Семігіна, 2024; Кузьмін та ін., 2026). Разом із тим питання цифровізації підготовки безпосередньо до надання соціальних послуг у громадах залишаються недостатньо концептуалізованими, зокрема в аспекті інтеграції у професійно орієнтовані компоненти підготовки та розширення можливостей майбутніх соціальних працівників.

Розширення функціонального змісту цифрової компетентності актуалізує питання не лише про те, якими цифровими знаннями та вміннями володіє майбутній фахівець, а й про те, які реальні освітні, професійні та соціальні можливості він здатний реалізувати завдяки їх використанню. Відповідно наявність ресурсів сама по собі не визначає можливостей людини: принципового значення набуває її здатність перетворювати доступні ресурси на реальні можливості діяти, здійснювати вибір і досягати значущих для неї результатів (Sen, 1999; Nussbaum, 2011). У контексті професійної підготовки цифрові технології, цифрові ресурси та сформовані компетентності доцільно розглядати саме як ресурси, освітня цінність яких визначається можливістю їх практичної реалізації у

навчальній, професійній та соціальній діяльності майбутнього фахівця.

Отже, цифровізація професійної підготовки розглядається не як самодостатня мета модернізації освіти, а як ресурс, інтеграція якого у зміст, форми та практики професійної підготовки здатна розширювати освітні, професійні й соціальні можливості майбутніх соціальних працівників. Саме здатність трансформувати цифрові ресурси та компетентності у реальні можливості професійного розвитку, взаємодії й самореалізації створює теоретичне підґрунтя для подальшого розгляду соціомобільного потенціалу майбутнього фахівця.

Отже, результати теоретичного аналізу засвідчують, що сучасні дослідження достатньо ґрунтовно висвітлюють цифровізацію професійної освіти, розвиток цифрових компетентностей та використання цифрових технологій у підготовці майбутніх соціальних працівників. Водночас недостатньо дослідженим залишається питання про те, які напрями цифровізації професійної підготовки сприяють розширенню освітніх, професійних і соціальних можливостей майбутніх соціальних працівників та яким чином сукупність цих можливостей формує їхній соціомобільний потенціал. Тому цифровізацію підготовки до надання соціальних послуг у громадах доцільно розглядати як чинник розширення можливостей майбутнього фахівця та формування його соціомобільного потенціалу, реалізація якого може створювати передумови для подальшої соціальної мобільності.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Цифровізація професійної підготовки до надання соціальних послуг у громадах

Сучасні європейські тенденції розвитку цифрової освіти орієнтують професійну підготовку не тільки на формування цифрових і професійних компетентностей, а й на створення умов для розширення можливостей особистості, неперервного професійного розвитку, професійної адаптації та навчання впродовж життя

(Redecker, 2017; European Commission, 2020; Vuorikari et al., 2022).

Цифровізація професійної підготовки майбутніх соціальних працівників у сучасних умовах виходить за межі використання окремих цифрових технологій або інформаційно-комунікаційних засобів в освітньому процесі. Її доцільно розглядати як системний процес трансформації змісту професійної освіти, цифрового освітнього середовища, організації навчальної та практичної підготовки, професійної взаємодії й механізмів формування готовності майбутніх фахівців до надання соціальних послуг у громадах (Taylor-Beswick, 2023; Fjeldheim et al., 2025).

На відміну від традиційної моделі професійної підготовки, у якій цифрові технології виконували переважно допоміжну функцію щодо організації освітнього процесу, цифровізація передбачає інтеграцію цифрових сервісів безпосередньо у зміст майбутньої професійної діяльності соціального працівника. Це відповідає сучасним тенденціям розвитку соціальної роботи, за яких цифрові технології стають невід'ємною складовою оцінювання потреб, кейс-менеджменту, міжвідомчої взаємодії, дистанційного консультування та моніторингу результативності соціальних послуг (Heinsch et al., 2025; Столярик & Семигіна, 2024).

Водночас упровадження цифрових технологій у систему соціальних послуг має враховувати не лише їх потенціал щодо підвищення доступності, якості, адресності та ефективності соціальної підтримки, а й ризики цифрової нерівності, недостатнього рівня цифрової грамотності, обмеженого доступу до мережі й технічних засобів, захисту персональних даних та послаблення персоналізованої взаємодії з отримувачами послуг.

Особливого значення ці ризики набувають у роботі з людьми старшого віку, особами з інвалідністю, внутрішньо переміщеними особами та іншими вразливими категоріями населення (Скочко & Салата, 2025; López Peláez & Marcuello-Servós, 2026). Це зумовлює необхідність підготовки майбутніх соціальних працівників не лише до технічного використання цифрових сервісів, а й до забезпечення цифрової інклюзії, етичного

застосування цифрових технологій, захисту конфіденційної інформації та збереження людиноцентричного характеру соціальної роботи.

Саме тому цифровізацію професійної підготовки доцільно реалізовувати через поєднання традиційних педагогічних підходів із сучасними цифровими технологіями навчання, що дозволяє максимально наблизити освітній процес до реальної професійної діяльності майбутнього соціального працівника. Йдеться не про механічне впровадження окремих цифрових інструментів, а про створення цілісного цифрового освітнього середовища, що забезпечує наскрізну інтеграцію цифрових ресурсів і технологій у різні складові професійної підготовки майбутніх соціальних працівників (Савельчук & Бирик, 2022; Savelchuk et al., 2022).

Особливого значення набувають цифрові детермінанти професійної підготовки, які визначають організацію цифрового освітнього середовища та впливають на формування професійної готовності майбутніх фахівців соціальної сфери. Серед них провідне місце займають цифрова компетентність, цифрові освітні ресурси, цифрова комунікація, інноваційні педагогічні технології та цифрова культура закладу вищої освіти, що у своїй сукупності забезпечують якісну трансформацію професійної освіти (Савіцька, 2025).

У межах цього дослідження зазначені цифрові детермінанти доцільно розглядати як взаємопов'язані складові цифровізації професійної підготовки. Їх системне поєднання створює умови для формування готовності майбутніх соціальних працівників використовувати цифрові технології для розв'язання професійних завдань, здійснювати міжсекторальну взаємодію, підтримувати неперервний професійний розвиток і ефективно надавати соціальні послуги у громадах (Taylor-Beswick, 2023; Heinsch et al., 2025). У такому розумінні поєднання зазначених складових сприяє розширенню освітніх, професійних і соціальних можливостей майбутніх соціальних працівників та формуванню їхнього соціомобільного потенціалу.

Стає зрозумілим, що у сучасних умовах цифровізації професійна підготовка до надання

соціальних послуг у громадах має ґрунтуватися на інтеграції кількох взаємопов'язаних складових:

- цифрового освітнього середовища, яке забезпечує доступ до цифрових освітніх ресурсів, електронних курсів, професійних платформ, цифрових бібліотек та інформаційних баз;

- цифрового навчального контенту, що орієнтований на формування готовності до використання сучасних цифрових сервісів соціальної роботи; подолання цифрової нерівності, забезпечення цифрової доступності, захисту персональних даних та дотримання етичних принципів цифрової взаємодії з отримувачами соціальних послуг (Скочко & Салата, 2025);

- цифрових технологій практичної підготовки, що передбачають використання кейс-методу, цифрового моделювання професійних ситуацій, онлайн-практик та аналізу реальних випадків;

- цифрових засобів професійної взаємодії, які формують готовність до міждисциплінарної співпраці, дистанційного консультування, електронного документообігу, роботи в інформаційних системах соціального захисту та цифрової комунікації із суб'єктами соціальної роботи;

- цифрової підтримки неперервного професійного розвитку, що забезпечує можливість навчання впродовж життя, участі у професійних онлайн-спільнотах, міжнародних освітніх проєктах, програмах академічної мобільності та цифрових мережах професійної взаємодії (Redecker, 2017; European Commission, 2020; Fjeldheim et al., 2025).

Якщо традиційна модель професійної підготовки була зорієнтована насамперед на засвоєння знань і формування окремих професійних компетентностей, то цифровізація створює умови для формування досвіду професійної діяльності у цифровому середовищі, розвитку професійної автономії, здатності швидко адаптуватися до технологічних змін, використання цифрових ресурсів для вирішення професійних завдань та забезпечення якісного надання соці-

альних послуг відповідно до потреб територіальних громад (Taylor-Beswick, 2023; Fjeldheim et al., 2025; Heinsch et al., 2025). Саме тому цифровізацію професійної підготовки доцільно розглядати як наскрізний процес, що забезпечує інтеграцію цифрових ресурсів, педагогічних технологій і практикоорієнтованого навчання та створює умови для розширення освітніх, професійних і соціальних можливостей майбутніх соціальних працівників і формування їхнього соціомобільного потенціалу.

Інтеграція цифрової компетентності у професійну підготовку майбутніх соціальних працівників

Важливим напрямом цифровізації професійної підготовки майбутніх соціальних працівників є системна інтеграція цифрової компетентності у зміст освітніх програм, що передбачає її формування не в межах окремої навчальної дисципліни, а наскрізно – у процесі опанування обов'язкових і вибіркових освітніх компонентів, практичної підготовки, самостійної та проєктної діяльності здобувачів освіти. Такий підхід відповідає сучасному розумінню цифрової компетентності як інтегрованої здатності використовувати цифрові технології для навчання, професійної взаємодії, розв'язання проблем і подальшого професійного розвитку (Redecker, 2017; Vuorikari et al., 2022).

Така інтеграція має забезпечувати поступове набуття досвіду використання цифрових технологій для вирішення реальних професійних завдань соціальної роботи: пошуку та аналізу інформації, оцінювання потреб отримувачів соціальних послуг, ведення випадку, професійної комунікації, міжвідомчої взаємодії, документування, моніторингу та оцінювання результатів соціальної підтримки. При цьому цифрові технології мають використовуватися не тільки як окремий предмет вивчення, а як засіб розв'язання професійних завдань, моделювання процесів надання соціальних послуг та взаємодії із суб'єктами соціальної роботи. Саме перенесення цифрової компетентності з навчального контексту у професійно орієнтовану діяльність є

важливою умовою готовності майбутніх соціальних працівників до цифровізованої практики соціальної роботи (Taylor-Beswick, 2023; Fjeldheim et al., 2025; Heinsch et al., 2025).

Реалізація такого підходу передбачає інтеграцію цифрової компетентності в різні складові освітньої програми підготовки майбутніх соціальних працівників. На рівні обов'язкових освітніх компонентів цифрова компетентність має формуватися безпосередньо у контексті опанування професійних знань і способів діяльності соціального працівника.

Зміст фахових дисциплін доцільно доповнювати професійно орієнтованими завданнями, що передбачають використання цифрових ресурсів і технологій для оцінювання потреб отримувачів соціальних послуг, пошуку та аналізу інформації про ресурси громади, моделювання ведення випадку, розроблення індивідуального плану соціальної підтримки, організації дистанційної комунікації, міжвідомчої взаємодії, документування та моніторингу результатів надання соціальних послуг. Це дозволяє поєднати формування професійних і цифрових компетентностей та наблизити зміст навчання до реальних завдань соціальної роботи (Столярик & Семігіна, 2024; Кузьмін та ін., 2026). Саме компетентнісна спрямованість професійної підготовки передбачає формування здатності майбутнього фахівця комплексно застосовувати набуті знання, вміння та досвід для розв'язання професійних завдань (Міщенко, 2009). Тому цифрову компетентність доцільно інтегрувати у зміст фахових освітніх компонентів як складову цілісної професійної компетентності майбутнього соціального працівника.

Щодо вибіркових освітніх компонентів, то вони створюють можливості для індивідуалізації професійної підготовки та розширення освітньої траєкторії здобувача вищої освіти. Вибіркові дисципліни можуть бути спрямовані на поглиблене опанування окремих напрямів цифрової соціальної роботи, зокрема цифрових технологій у наданні соціальних послуг, електронного кейс-менеджменту, цифрового консультування, соціального проектування, цифрової комунікації та мережевої взаємодії у громадах.

Самостійний вибір таких компонентів відповідно до професійних інтересів і майбутньої сфери діяльності дає змогу здобувачеві конструювати індивідуальну траєкторію професійного розвитку та набувати додаткових компетентностей. Таким чином, вибіркові компоненти виконують функцію диференціації та розширення професійних можливостей майбутнього соціального працівника.

Практична підготовка має забезпечувати перенесення набутих цифрових знань і вмінь у контекст реальної професійної діяльності соціального працівника. Особливого значення така підготовка набуває в умовах цифрової трансформації соціальних послуг у територіальних громадах, що потребує від майбутніх соціальних працівників готовності використовувати електронні сервіси, цифрові платформи та сучасні інформаційні системи у професійній діяльності (Гулько & Лях, 2025).

Навчальна та виробнича практики мають передбачати виконання професійно орієнтованих завдань із використанням цифрових технологій, зокрема для вивчення та оцінювання потреб населення громади, пошуку й систематизації інформації про доступні соціальні послуги та ресурси, ведення випадку, підготовки електронної документації, комунікації з отримувачами соціальних послуг, міжвідомчої взаємодії, моніторингу й оцінювання результатів соціальної підтримки.

Важливим є залучення здобувачів до аналізу реальних професійних ситуацій та моделювання алгоритмів надання соціальних послуг із використанням цифрових ресурсів і сервісів, доступних у практиці соціальної роботи. Практикоорієнтований характер цифрової підготовки особливо важливий для забезпечення готовності майбутніх соціальних працівників до використання цифрових технологій у роботі з окремими особами, організаціями та громадами (Goldkind et al., 2019; Taylor-Beswick, 2023).

Проходження різних видів практичної підготовки в територіальних громадах, установах соціального захисту, центрах надання соціальних послуг та громадських організаціях дає змогу майбутньому фахівцеві не лише опанувати

окремі цифрові інструменти, а й набути досвіду їх використання для вирішення конкретних професійних завдань. Важливим складником практичної підготовки є також дослідницька діяльність здобувачів, яка має бути наскрізно інтегрована з виробничою практикою, освітньою автономією та застосуванням інтерактивних, інформаційних і проектних методів навчання, забезпечуючи формування здатності аналізувати потреби громади, оцінювати ефективність соціальних послуг і обґрунтовувати професійні рішення (Povidaichuk et al., 2022).

У такий спосіб відбувається перехід від навчального застосування цифрових технологій до їх усвідомленого використання у професійному середовищі, формуються здатність адаптуватися до різних організаційних і технологічних умов, взаємодіяти з різними суб'єктами соціальної роботи та самостійно обирати доцільні цифрові засоби відповідно до професійної ситуації.

У межах самостійної та індивідуальної освітньої діяльності інтеграція цифрової компетентності має бути спрямована на розвиток здатності майбутніх соціальних працівників самостійно визначати освітні потреби, знаходити й критично оцінювати професійно значущу інформацію, обирати цифрові ресурси та використовувати їх для розв'язання навчальних і професійних завдань.

Цифрове освітнє середовище розширює можливості самостійної роботи здобувачів завдяки використанню електронних навчальних курсів, відкритих освітніх ресурсів, цифрових бібліотек і баз даних, масових відкритих онлайн-курсів та професійних платформ. Такі ресурси підтримують самоосвітню діяльність, індивідуалізацію навчання та розвиток інноваційного потенціалу майбутніх соціальних працівників (Савельчук & Бибик, 2022; Savelchuk et al., 2022). Це дозволяє перенести акцент із виконання уніфікованих навчальних завдань на самостійне конструювання здобувачем власної освітньої траєкторії відповідно до професійних інтересів, освітніх потреб і перспектив майбутньої діяльності.

Важливого значення набуває індивідуалізація самостійної роботи. Поряд із традиційним опрацюванням навчального матеріалу здобувачам доцільно пропонувати професійно орієнтовані індивідуальні завдання, пов'язані з аналізом цифрових ресурсів громади, пошуком інформації про соціальні послуги та суб'єктів їх надання, аналізом професійних кейсів, розробленням цифрових карт ресурсів громади, підготовкою алгоритмів соціальної підтримки та вивченням сучасних практик соціальної роботи. Варіативність таких завдань дає можливість здобувачеві поглиблювати ті напрями професійної підготовки, які відповідають його індивідуальним освітнім і професійним потребам. Самостійна та індивідуальна діяльність у цифровому середовищі створює передумови для неперервного професійного розвитку, оскільки формує здатність майбутнього фахівця самостійно оновлювати знання, опановувати нові технології та реагувати на зміни у системі соціальних послуг.

Отже, самостійна й індивідуальна освітня діяльність забезпечує перехід від заданої освітньою програмою траєкторії до самостійного вибору ресурсів і способів подальшого професійного розвитку.

На рівні неформальної освіти цифровізація повинна забезпечувати додатковий простір професійного розвитку майбутніх соціальних працівників, який доповнює можливості формальної університетської підготовки, оскільки відповідає сучасним тенденціям удосконалення професійної підготовки соціальних працівників в умовах розвитку соціальної освіти (Савельчук, 2021). Її особливість полягає у доступі здобувачів до освітніх і професійних заходів, що реалізуються поза межами обов'язкових і вибіркового компонентів освітньої програми та дозволяють оперативно реагувати на появу нових технологій, моделей і методів роботи з різними категоріями отримувачів соціальних послуг.

Участь у тренінгах, сертифікатних програмах, професійних школах і студіях, вебінарах, майстер-класах і програмах міжнародних організацій дає змогу майбутнім фахівцям набувати

додаткових компетентностей відповідно до актуальних потреб соціальної сфери та практики надання соціальних послуг у громадах. На відміну від самостійної діяльності, неформальна освіта передбачає залучення здобувача до організованих освітніх заходів поза межами основної освітньої програми та взаємодію із зовнішніми провайдерами професійного навчання. Водночас ефективність неформальної освіти значною мірою залежить від створення умов, які стимулюють професійну взаємодію, розвиток ініціативності, інноваційного мислення та включення здобувачів у різні форми професійної діяльності.

Саме середовище неформальної освіти забезпечує як набуття нових знань, так і розвиток інноваційного потенціалу майбутніх соціальних працівників, їх готовність до професійного саморозвитку та активної участі у вирішенні соціальних проблем громад (Савельчук, 2015). Неформальну освіту доцільно розглядати як один із напрямів наскрізної інтеграції цифрової компетентності у професійну підготовку, що сприяє розширенню освітніх, професійних і соціальних можливостей здобувачів та створює передумови для формування їх соціомобільного потенціалу.

Суттєве розширення доступу до неформальної освіти зменшує територіальні та організаційні обмеження щодо участі в освітніх заходах і професійних програмах, тим самим забезпечується включення майбутніх фахівців у професійне середовище ще на етапі професійної підготовки. Така особливість неформальної освіти сприяє отриманню досвіду майбутніх соціальних працівників щодо встановлення професійних контактів, міжсекторальної взаємодії та участі у професійних спільнотах, тим самим забезпечується розширення їх освітніх, професійних й соціальних можливостей (Redecker, 2017).

Важливим компонентом інтеграції цифрової компетентності у професійну підготовку майбутніх соціальних працівників є проектна діяльність, яка створює умови для практичного застосування набутих знань, умінь і компетентностей у процесі вирішення реальних соціальних проблем громад. Проектно орієнтоване на-

вчання забезпечує поєднання професійної підготовки з практикою соціальної роботи, сприяє розвитку професійної суб'єктності, командної взаємодії, лідерських якостей та готовності майбутніх фахівців до прийняття професійних рішень (Savelchuk, 2019; Bybyk, 2020). Включення у міждисциплінарні, міжсекторальні та міжнародні формати професійної і соціальної взаємодії дає змогу інтегрувати набуті під час професійної підготовки знання й компетентності у вирішення конкретних соціальних проблем громад. Здобувачі можуть долучатися до визначення потреб громади, розроблення соціальних ініціатив, цифрового картування ресурсів, підготовки проектних пропозицій, організації інформаційних кампаній, командної роботи та презентації результатів соціальних проектів. У такому форматі цифрові технології виконують не лише освітню функцію, а стають інструментом комунікації, координації командної діяльності, пошуку ресурсів, створення соціального продукту та поширення результатів проектної діяльності.

На відміну від формальної та неформальної освіти, проектна діяльність створює умови для практичної реалізації сформованих компетентностей у нових соціальних, професійних і міжкультурних середовищах. Досвід ініціювання змін, командної взаємодії, прийняття відповідальності, представлення власних ідей та включення у професійні й громадські мережі розширює способи професійної і соціальної участі майбутнього фахівця. У цьому контексті цифрові технології слугують інструментами комунікації, координації, пошуку ресурсів і поширення результатів проектної діяльності, що сприяє формуванню соціомобільного потенціалу здобувача (Goldkind et al., 2019).

Таким чином, інтеграція цифрової компетентності у професійну підготовку майбутніх соціальних працівників має здійснюватися комплексно та наскрізно через усі складові освітнього процесу: обов'язкові й вибіркові освітні компоненти, практичну підготовку, самостійну та індивідуальну роботу, неформальну освіту й проектну діяльність. Кожна з цих складових виконує власну функцію, однак лише їх взаємо-

дія забезпечує формування цілісного досвіду використання цифрових технологій у професійній діяльності та готовність до надання соціальних послуг у громадах. У такому розумінні цифровізація професійної підготовки передбачає наскрізну інтеграцію цифрової компетентності в різні складові освітнього процесу, сприяючи розширенню освітніх, професійних і соціальних можливостей майбутніх соціальних працівників. Сукупність цих можливостей створює основу для формування їх соціомобільного потенціалу як інтегрального результату професійної підготовки.

Соціомобільний потенціал майбутніх соціальних працівників як результат розширення їх освітніх, професійних і соціальних можливостей

У сучасних умовах професійна діяльність соціального працівника характеризується високою динамічністю, що потребує постійної адаптації до нових технологій, моделей соціальної підтримки, нормативно-правових змін і запитів територіальних громад. За таких умов професійна успішність визначається не лише рівнем сформованих компетентностей під час професійної підготовки, а й здатністю ефективно використовувати набуті освітні, професійні та соціальні можливості для вирішення нових професійних завдань, опановувати сучасні цифрові інструменти, розширювати напрями професійної діяльності та неперервного розвитку. Взаємозв'язок освіти та соціальної мобільності дедалі частіше розглядається не як прямий і автоматичний, а через здатність освітнього середовища створювати умови та розвивати ресурси, що розширюють подальші життєві й професійні перспективи особистості (Major & Weiner, 2021).

Такий підхід дає підстави розмежовувати соціальну мобільність як подальшу реалізацію можливостей особистості та потенціал до такої реалізації, що формується ще на етапі професійної підготовки. Саме тому актуалізується необхідність розмежування соціальної мобільності як результату професійної діяльності фа-

хівця та соціомобільного потенціалу, що формується у процесі професійної підготовки завдяки розширенню його освітніх, професійних і соціальних можливостей.

Важливим для такого розмежування є співвідношення професійної компетентності та професійної мобільності. Професійна мобільність ґрунтується на сформованих компетентностях, однак не зводиться до них, оскільки передбачає здатність фахівця самостійно навчатися, опановувати нові напрями професійної діяльності, розширювати або змінювати сферу застосування набутих знань і вмінь. Важливу роль у цьому процесі відіграють мотивація до самоосвіти, готовність до професійного самовдосконалення та подолання труднощів (Бибик, 2016). Розширення освітніх, професійних і соціальних можливостей майбутніх соціальних працівників дає підстави по-новому осмислити сутність соціальної мобільності.

У сучасному науковому дискурсі соціальна мобільність розглядається як багатовимірний процес, що охоплює зміни у становищі людини за різними соціально-економічними вимірами, зокрема освітнім і професійним, та може відбуватися як між поколіннями, так і впродовж життєвого шляху особистості (OECD, 2018). Водночас сучасні підходи до осмислення взаємозв'язку освіти та соціальної мобільності акцентують увагу на значенні можливостей і ресурсів, які створюються в освітньому середовищі та можуть бути реалізовані особистістю у подальшому професійному й соціальному розвитку (Major & Weiner, 2021; Сенюра, 2024).

У межах нашого дослідження професійна мобільність розглядається як один із проявів ширшої соціальної мобільності у сфері професійної діяльності. Таке розмежування дає змогу не ототожнювати ці поняття й водночас показати, яким чином професійна адаптація, освоєння нових ролей і розширення професійної взаємодії можуть виступати формами реалізації соціомобільного потенціалу.

У контексті соціальної роботи професійна мобільність постає як складне системне утво-

рення, що виявляється у здатності фахівця швидко адаптуватися до змін професійної діяльності, самовдосконалюватися, реалізовувати себе, опановувати нові професійні функції та за потреби змінювати напрям діяльності (Герасимова, 2026). Таке розуміння соціальної та професійної мобільності актуалізує питання про ті можливості й ресурси, які можуть бути сформовані ще на етапі професійної підготовки та забезпечувати готовність майбутнього фахівця до їх подальшої реалізації.

Для соціального працівника така мобільність передбачає здатність до професійної адаптації, міжсекторальної взаємодії, опанування нових цифрових технологій, участі у проєктній діяльності та забезпечення якісного надання соціальних послуг відповідно до потреб територіальних громад.

У такому контексті виникає необхідність розмежування соціальної мобільності як реалізації освітніх, професійних і соціальних можливостей фахівця у подальшій професійній діяльності та того потенціалу, який формується ще у процесі його професійної підготовки. У межах цього дослідження для позначення потенційного, ще не реалізованого виміру мобільності пропонується поняття «соціомобільний потенціал». Якщо соціальна мобільність характеризує здатність особистості реалізовувати сформовані освітні, професійні й соціальні можливості у професійній діяльності, то соціомобільний потенціал відображає той ресурс можливостей, який формується у процесі професійної підготовки та визначає готовність майбутнього соціального працівника до їх подальшої реалізації.

Відповідно, заклад вищої освіти створює умови не стільки для безпосереднього забезпечення соціальної мобільності майбутнього фахівця, скільки для формування його соціомобільного потенціалу, який відображає сукупність можливостей, сформованих у процесі професійної підготовки та реалізується у подальшій професійній діяльності через професійну адаптацію, неперервний професійний розвиток, освоєння нових професійних ролей, розширення професійної взаємодії й соціальну самореалізацію.

У межах цього дослідження соціомобільний потенціал майбутніх соціальних працівників пропонуємо розглядати як інтегральний результат професійної підготовки, що відображає розширення їх освітніх, професійних і соціальних можливостей та готовність використовувати їх для професійної адаптації, неперервного професійного розвитку, ефективного надання соціальних послуг у громадах і подальшої соціальної самореалізації.

Відповідно до запропонованого визначення, соціомобільний потенціал майбутнього соціального працівника формується через розширення його освітніх, професійних і соціальних можливостей. Саме ці три взаємопов'язані напрями відображають той ресурс можливостей, який створюється у процесі професійної підготовки та надалі може бути реалізований у професійній діяльності. Цифровізація професійної підготовки виступає наскрізним чинником їх розширення, забезпечуючи доступ до нових ресурсів, способів діяльності, форматів професійної взаємодії та середовищ професійної і соціальної реалізації (додаток 1, таблиця 1).

Соціомобільний потенціал майбутніх соціальних працівників формується не внаслідок розвитку окремих компетентностей, а через комплексне розширення освітніх, професійних і соціальних можливостей, якому сприяє цифровізація професійної підготовки. Саме взаємозв'язок цих напрямів створює підґрунтя для професійної адаптації, неперервного професійного розвитку та подальшої соціальної мобільності фахівця.

Водночас цифровізація професійної підготовки набуває значення наскрізного чинника розширення освітніх, професійних і соціальних можливостей майбутніх соціальних працівників. Цифрове освітнє середовище, інтеграція цифрової компетентності у зміст професійної підготовки, цифровізація практичного навчання, використання сучасних форматів професійної взаємодії та доступ до різних форм формальної й неформальної освіти сприяють розширенню цих можливостей, сукупність яких становить основу формування соціомобільного потенціалу майбутніх фахівців. Отже, завдання

закладу вищої освіти полягає не тільки у формуванні цифрової грамотності та цифрової компетентності майбутніх соціальних працівників, а й у створенні умов для розширення їх освітніх, професійних і соціальних можливостей, що забезпечують формування соціомобільного потенціалу.

ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Отримані результати узгоджуються з положеннями підходу до розширення можливостей, відповідно до якого наявність ресурсів сама по собі не визначає можливості особистості; принципового значення набуває здатність використовувати їх для реалізації власних цілей і розширення способів діяльності (Sen, 1999; Nussbaum, 2011). У контексті професійної підготовки майбутніх соціальних працівників це дає підстави розглядати цифрові ресурси й технології не як самодостатній результат цифровізації, а як засоби розширення освітніх, професійних і соціальних можливостей здобувачів.

Така позиція узгоджується з європейськими рамками цифрової компетентності DigComp 2.2 та DigCompEdu, у яких цифрова компетентність пов'язується зі здатністю особистості ефективно, відповідально та самостійно використовувати цифрові технології для навчання, професійної діяльності, комунікації та участі в суспільному житті (Redecker, 2017; Vuorikari et al., 2022).

Напрями реалізації цифровізації у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників співвідносяться із сучасними дослідженнями цифровізації соціальної роботи, у яких наголошується на необхідності підготовки здобувачів до використання цифрових технологій у професійній практиці та розвитку цифрової готовності відповідно до трансформації професійного середовища (Taylor-Beswick, 2023; Fjeldheim et al., 2025; Heinsch et al., 2025). Водночас розширення можливостей майбутнього фахівця набуває особливого значення в контексті професійної мобільності, яку дослідники пов'язують зі здатністю соціального працівника до самостійного навчання, професійної адапта-

ції, освоєння нових сфер і видів діяльності, самовдосконалення та самореалізації у змінюваних професійних умовах (Биби́к, 2016; Герасимова, 2026).

Отже, результати попередніх досліджень засвідчують значення цифрової готовності та здатності фахівця адаптуватися до професійних змін, однак не розкривають безпосередньо, яким чином розширення можливостей у процесі професійної підготовки може бути пов'язане з його подальшою соціальною мобільністю.

Авторський підхід полягає в концептуалізації соціомобільного потенціалу майбутнього соціального працівника як інтегрального результату професійної підготовки, що відображає розширення його освітніх, професійних і соціальних можливостей та готовність використовувати їх у подальшій професійній і соціальній діяльності. Це дозволяє розмежувати соціомобільний потенціал як інтегральний результат професійної підготовки, що поєднує розширені освітні, професійні й соціальні можливості та готовність до їх використання, і соціальну мобільність як подальшу реалізацію цих можливостей у професійній і соціальній діяльності.

У запропонованому взаємозв'язку цифровізація набуває соціомобільного значення через розширення освітніх, професійних і соціальних можливостей майбутнього фахівця, що становлять основу формування його соціомобільного потенціалу. Подальша реалізація цього потенціалу у професійній і соціальній діяльності створює передумови для розвитку соціальної мобільності.

ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості їх використання під час удосконалення освітніх програм професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. Обґрунтовані напрями наскрізної інтеграції цифрової компетентності можуть бути враховані у змісті обов'язкових і вибіркового освітніх компонентів, практичної підготовки, самостійної та індивідуальної діяльності, нефо-

рмальної освіти й проектної діяльності. Запропонований підхід орієнтує професійну підготовку на розширення освітніх, професійних і соціальних можливостей здобувачів як основи формування їхнього соціомобільного потенціалу.

ОБМЕЖЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження має теоретико-концептуальний характер, тому запропоноване трактування соціомобільного потенціалу та визначені напрями його формування потребують емпіричної перевірки. У межах дослідження не оцінювалися рівень сформованості соціомобільного потенціалу, ефективність окремих організаційно-педагогічних умов і фактичний вплив цифровізації професійної підготовки на подальшу соціальну мобільність випускників.

ВИСНОВКИ

Теоретичний аналіз сучасних підходів дав підстави розглядати цифровізацію як системний процес трансформації професійної підготовки, який охоплює зміни змісту освіти, цифрового освітнього середовища, професійної взаємодії та моделей навчання та створює умови для розширення освітніх, професійних і соціальних можливостей майбутніх соціальних працівників.

Цифровізація підготовки до надання соціальних послуг у громадах може розглядатися як чинник формування соціомобільного потенціалу майбутніх соціальних працівників, оскільки через розширення освітніх, професійних і соціальних можливостей вона створює передумови для їхньої подальшої соціальної мобільності.

У цьому контексті роль закладу вищої освіти полягає не у безпосередньому забезпеченні соціальної мобільності здобувача, а у створенні умов для формування його соціомобільного потенціалу. Його подальша реалізація виявляється у здатності фахівця до професійної адаптації, неперервного професійного розвитку, освоєння нових професійних ролей і функцій, розширен-

ня професійної взаємодії та соціальної самореалізації. Соціомобільний потенціал майбутнього соціального працівника визначено як інтегральний результат професійної підготовки, що відображає розширення його освітніх, професійних і соціальних можливостей та готовність реалізовувати їх у професійній і соціальній діяльності. Його формування забезпечує концептуальний перехід від набуття окремих компетентностей до здатності майбутнього фахівця використовувати сформовані ресурси для професійної адаптації, неперервного розвитку й соціальної самореалізації.

Концептуальне обґрунтування інтеграції цифрової компетентності у професійну підготовку майбутніх соціальних працівників засвідчило необхідність її наскрізного формування через обов'язкові та вибіркові освітні компоненти, практичну підготовку, самостійну й індивідуальну діяльність, неформальну освіту та проектну діяльність. Така інтеграція забезпечує перенесення цифрової компетентності з навчального контексту у професійний, розширює способи вирішення професійних завдань і можливості включення майбутніх фахівців у різні освітні, професійні та соціальні середовища.

Отже, цифровізація набуває значення не лише технологічного оновлення професійної підготовки, а й механізму розширення можливостей майбутнього соціального працівника, що становлять основу формування його соціомобільного потенціалу.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з визначенням організаційно-педагогічних умов формування соціомобільного потенціалу майбутніх соціальних працівників, розробленням критеріїв і показників його сформованості та емпіричною перевіркою дієвості визначених умов у процесі професійної підготовки.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Таблиця 1. Формування соціомобільного потенціалу майбутніх соціальних працівників через розширення освітніх, професійних і соціальних можливостей

Напрямок розширення можливостей	Розширення можливостей у процесі цифровізації професійної підготовки	Прояв соціомобільного потенціалу майбутніх фахівців
Освітні можливості	Доступ до цифрових освітніх ресурсів, академічна автономія, індивідуалізація освітньої траєкторії, формальна й неформальна освіта, академічна мобільність, навчання впродовж життя	Здатність до неперервного професійного розвитку, самоосвіти та постійного оновлення професійних знань
Професійні можливості	Інтеграція цифрової компетентності, цифрові технології соціальної роботи, практична підготовка, проектна діяльність	Здатність до професійної адаптації, освоєння нових професійних ролей і функцій, використання цифрових технологій у наданні соціальних послуг
Соціальні можливості	Професійна комунікація, міжсекторальна взаємодія, професійні спільноти, міжнародні професійні мережі, участь у розвитку громад	Здатність до професійної взаємодії, розширення соціальних і професійних зв'язків, соціальної самореалізації та активної участі у розвитку громад

Джерело. Розроблено авторкою на основі теоретичного узагальнення результатів дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

- Бирик, Д. Д. (2016). Особливості професійної мобільності в структурі діяльності соціального працівника [Features of professional mobility in the structure of social worker activity]. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Психологія*, 1(5), 8–11. <https://psychology.bulletin.knu.ua/article/view/7696>
- Герасимова, І. (2026). Особливості професійної мобільності соціальних працівників в умовах невизначеності [Features of professional mobility of social workers under conditions of uncertainty]. *Ввічливість. Humanitas*, (2), 29–37. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.2.4>
- Гулько, С., & Лях, Т. (2025). Експертні оцінки викликів цифровізації соціальних послуг у сільських громадах [Expert assessments of the challenges of digitalization of social services in rural communities]. *Social Work and Education*, 12(3), 444–453. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.25.3.12>
- Гуралюк, А. Г. (2021). Цифровізація як умова розвитку системи освіти [Digitalization as a condition for the development of the education system]. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Педагогічні науки*, 13(169), 3–8. <https://doi.org/10.5281/zenodo.5069157>

- Демянчук, М., & Боднарчук, І. (2022). Цифровізація освіти як вектор підготовки фахівців XXI століття [Digitalization of education as a vector for training specialists of the 21st century]. *Viae Educationis: Studies of Education and Didactics*, 1(4), 74–81. <https://doi.org/10.15804/ve.2022.04.09>
- Крулевський, А. (2024). Роль публічного управління у процесі цифровізації вищої освіти в Україні [The role of public administration in the digitalization of higher education in Ukraine]. *Наукові інновації та передові технології. Серія: Управління та адміністрування*, 7(35), 266–277. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-7\(35\)-266-277](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-7(35)-266-277)
- Кузьмін, В., Кузьміна, М., Зеленський, О., & Усатий, Є. (2026). Інноваційні технології формування професійної компетентності майбутніх соціальних працівників у системі вищої освіти [Innovative technologies for developing the professional competence of future social workers in the higher education system]. *Наука та освіта*, (1), 133–139. <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2026-1-17>
- Міщенко, І. Б. (2009). Компетентність майбутніх фахівців: методологія та досвід формування в умовах вищої школи [Competence of future specialists: Methodology and experience of formation in higher education]. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка*, 8, 3–9.
- Савельчук, І. Б. (2015). Соціально-педагогічне середовище навчально-професійних студій як чинник формування інноваційного потенціалу майбутніх соціальних працівників [Socio-pedagogical environment of educational and professional studios as a factor in developing the innovative potential of future social workers]. *Освітнологічний дискурс*, 1(9), 204–214.
- Савельчук, І. Б., & Бирик, Д. Д. (2022). Організація самостійної роботи студентів в умовах дистанційної освіти в галузі «Соціальна робота» [Organization of students' independent work in distance education in the field of social work]. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*, 1(50), 252–255. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.50.252-255>
- Савельчук, І. (2021). Перспективи удосконалення підготовки соціальних працівників як особливого виду соціальної освіти [Prospects for improving the training of social workers as a special type of social education]. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 196, 59–63. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-196-59-63>
- Савіцька, В. В. (2025). Цифрові детермінанти підготовки майбутніх фахівців соціономічної сфери в закладах вищої освіти [Digital determinants of training future specialists in the socio-economic sphere in higher education institutions]. *Наукові записки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Педагогіка і психологія*, 2(6), 31–37. <https://doi.org/10.32782/3041-1297/2025-2-5>
- Савіцька, В. В. (2022). Цифровізація освітнього процесу у закладах вищої освіти: ризики і перспективи в сучасних умовах [Digitalization of the educational process in higher education institutions: Risks and prospects in current conditions]. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*, 59, 76–85. <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2022.59.07>
- Сенюра, О. (2024). Соціальна мобільність як індикатор суспільних змін: сучасний науковий дискурс [Social mobility as an indicator of societal change: Contemporary scientific discourse]. *Науково-теоретичний альманах Грані*, 27(6), 44–51. <https://doi.org/10.15421/1724111>
- Сколько, М., & Салата, Н. (2025). Вплив цифрових технологій на доступність соціальних послуг для вразливих категорій населення [The impact of digital technologies on the accessibility of social services for vulnerable population groups]. *Social Work and Education*, 12(4), 650–660. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.25.4.7>
- Столярик, О., & Семигіна, Т. (2024). Забезпечення якості соціальних послуг як завдання підготовки соціальних працівників [Ensuring the quality of social services as a task in social worker training]. *Соціальна робота та освіта*, 11(3), 417–431. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.24.3.9>
- Bybyk, D. (2020). Organizational and pedagogical conditions of future social workers' professional training for social leadership. *Intellectual Archive*, 9(2), 56–65. https://doi.org/10.32370/ia_2020_06_8

- European Commission. (2020). *Digital education action plan (2021–2027): Resetting education and training for the digital age*. Publications Office of the European Union. <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan>
- Fjeldheim, S., Kleppe, L. C., Stang, E., & Støren-Vaczy, B. (2025). Digital competence in social work education: Readiness for practice. *Social Work Education*, 44(3), 600–616. <https://doi.org/10.1080/02615479.2024.2334800>
- Goldkind, L., Wolf, L., & Freddolino, P. P. (Eds.). (2019). *Digital social work: Tools for practice with individuals, organizations, and communities*. Oxford University Press.
- Heinsch, M., Cliff, K., Tickner, C., & Betts, D. (2025). Social work virtual: Preparing social work students for a digital future. *Social Work Education*, 44(6), 1391–1397. <https://doi.org/10.1080/02615479.2023.2254796>
- Major, L. E., & Weiner, J. M. (2021). Rethinking social mobility in education: Looking through the lens of professional capital. *Journal of Professional Capital and Community*, 6(4), 301–317. <https://doi.org/10.1108/JPC-09-2020-0070>
- Nussbaum, M. C. (2011). *Creating capabilities: The human development approach*. Harvard University Press. <https://doi.org/10.4159/harvard.9780674061200>
- OECD. (2018). *A broken social elevator? How to promote social mobility*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264301085-en>
- Peláez, A. L., & Marcuello-Servós, C. (2026). Digital vulnerability and social work: A new challenge in the complex relationship between technological change and social inclusion. In C. Vieira da Silva & A. M. d. C. Oliveira (Eds.), *Social work in the 21st century: The challenges of a digital world*. (pp. 39–56). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-032-27336-9_3
- Povidaichyk, O., Vynogradova, O., Pavlyuk, T., Hrabchak, O., Savelchuk, I., & Demchenko, I. (2022). Research activities of students as a way to prepare them for social work: Adopting foreign experience in Ukraine. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 14(1Sup1), 312–327. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1Sup1/553>
- Redecker, C. (2017). *European framework for the digital competence of educators: DigCompEdu* (Y. Punie, Ed.). Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/159770>
- Savelchuk, I. B., Andriichuk, N. M., & Bybyk, D. D. (2022). Internet educational resources aimed at expansion of innovative opportunities for future social workers. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*, 1(108), 155–163. [https://doi.org/10.35433/pedagogy.1\(108\).2022.155-163](https://doi.org/10.35433/pedagogy.1(108).2022.155-163)
- Savelchuk, I. (2019). Training of social workers in the innovative educational environment of a university: Conceptual ideas and innovation mechanisms. *EUREKA: Social and Humanities*, 4, 59–66. <https://doi.org/10.21303/2504-5571.2019.00962>
- Sen, A. (1999). *Development as freedom*. Alfred A. Knopf.
- Taylor-Beswick, A. M. L. (2023). Digitalizing social work education: Preparing students to engage with twenty-first century practice need. *Social Work Education*, 42(1), 44–64. <https://doi.org/10.1080/02615479.2022.2049225>
- Vuorikari, R., Kluzer, S., & Punie, Y. (2022). *DigComp 2.2: The digital competence framework for citizens: With new examples of knowledge, skills and attitudes*. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/115376>

ПРО АВТОРА ABOUT AUTHOR

Ірина Савельчук

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка (м. Київ, Україна)
e-mail: iraut@ukr.net

Iryna Savelchuk

Doctor of Sciences (Dr. Hab.) in Education, Professor, Professor of the Department of Social Pedagogy and Social Work, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University (Kyiv, Ukraine)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6813-4548>

ДЕКЛАРАЦІЯ АВТОРА

Етичні засади

Авторка підтверджує, що під час підготовки та подання рукопису дотримано принципів академічної доброчесності та положень Етичної політики журналу. Дослідження має теоретичний характер і ґрунтується на аналізі опублікованих наукових, нормативних та аналітичних джерел. Залучення учасників дослідження, проведення експериментальних процедур або оброблення персональних даних не здійснювалися.

Конфлікт інтересів

Авторка заявляє про відсутність фактичного чи потенційного конфлікту інтересів, який міг би вплинути на результати, інтерпретацію або виклад матеріалів дослідження.

Внесок автора за таксономією CRediT

Авторка одноосібно здійснила концептуалізацію дослідження, визначення методів, формальний аналіз, опрацювання наукових джерел, підготовку первинного тексту рукопису, його перегляд і редагування та затвердила остаточну версію статті для її подання до журналу.

Використання ШІ

У процесі підготовки публікації інструменти генеративного штучного інтелекту (ChatGPT 5.5 від OpenAI) використовувалися виключно для мовного редагування тексту, перекладу анотації англійською мовою та пошуку валідованих джерел для подальшого аналізу авторкою. Усі наукові ідеї, аргументація, висновки та твердження належать авторці, яка несе повну відповідальність за зміст, точність і академічну доброчесність публікації.

Фінансування

Дослідження та підготовка статті не отримували цільового зовнішнього фінансування.

Доступність даних і матеріалів

Нові емпіричні дані в межах дослідження не створювалися. Дослідження ґрунтується на аналізі опублікованих наукових та офіційних джерел, наведених у списку літератури.

Checked by **StrikePlagiarism**

Публікація містить виключно оригінальні матеріали автор(а/ів) та відповідає вимогам Політики плагіату журналу.